

Cuốn sách GV *Hoạt động trải nghiệm 1* được biên soạn dựa trên Chương trình Giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp được Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành ngày 26 tháng 12 năm 2018. Hoạt động trải nghiệm tạo cơ hội cho HS huy động tổng hợp kiến thức, kĩ năng của các môn học và lĩnh vực giáo dục khác nhau để trải nghiệm thực tiễn đời sống gia đình, nhà trường và xã hội; tham gia vào tất cả các khâu của quá trình hoạt động, từ thiết kế hoạt động đến chuẩn bị, thực hiện và đánh giá kết quả hoạt động; trải nghiệm, bày tỏ quan điểm, ý tưởng sáng tạo, lựa chọn ý tưởng hoạt động; thể hiện và tự khẳng định bản thân, đánh giá và tự đánh giá kết quả hoạt động của bản thân, của nhóm và của các bạn,... dưới sự hướng dẫn, tổ chức của nhà giáo dục, qua đó hình thành và phát triển những phẩm chất chủ yếu và năng lực cốt lõi được quy định trong Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể và các năng lực đặc thù của Hoạt động trải nghiệm.

I GIỚI THIỆU SÁCH

1. Quan điểm biên soạn

a) Bám sát mục tiêu, nội dung, yêu cầu cần đạt trong Chương trình Giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo). Quán triệt đặc điểm của Hoạt động trải nghiệm, thông điệp “Kết nối tri thức với cuộc sống” và quan điểm đổi mới SGK theo mô hình phát triển phẩm chất, năng lực của người học, hệ thống các hoạt động trong sách được thiết kế theo phương thức trải nghiệm ở các loại hình: Sinh hoạt dưới cờ, Hoạt động trải nghiệm theo chủ đề và Sinh hoạt lớp. Mỗi hoạt động được thiết kế không chỉ đảm bảo đáp ứng các yêu cầu cần đạt của mạch nội dung mà còn đảm bảo được mục tiêu về năng lực chung, năng lực đặc thù của Hoạt động trải nghiệm và những giá trị, phẩm chất chủ yếu được quy định trong Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể.

b) Tích hợp một số yêu cầu trong Chương trình Rèn luyện đội viên Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh của Hội đồng Đội Trung ương về nội dung hoạt động của nhi đồng và thiếu niên vào các chủ đề Hoạt động trải nghiệm dưới các loại hình hoạt động khác nhau như: Sinh hoạt dưới cờ, Sinh hoạt lớp,... để đảm bảo thống nhất nội dung giáo dục toàn diện.

Kết hợp tổ chức hoạt động Sao nhi đồng trong Hoạt động trải nghiệm ở lớp 1 nhằm đảm bảo yêu cầu “Tham gia các hoạt động giáo dục của Sao nhi đồng và của nhà trường” được quy định trong Chương trình.

*c) **Coi trọng vai trò, nhiệm vụ của Hoạt động trải nghiệm là củng cố, vận dụng tri thức đã học ở các môn học, phát triển những tình cảm, kĩ năng đã có** khi thiết kế các hoạt động trải nghiệm. Quan điểm này được thể hiện qua việc chú trọng kết nối, tích hợp giữa Hoạt động trải nghiệm với các môn học trong cùng một lớp thông qua việc hướng dẫn GV khai thác triệt để kiến thức, kinh nghiệm đã có của HS trong quá trình tham gia các hoạt động trải nghiệm; kết nối những hiểu biết, kĩ năng HS đã thu nhận được qua các môn học vào quá trình hình thành kiến thức, kĩ năng mới trong hoạt động trải nghiệm. Qua đó, từng bước hình thành, phát triển những năng lực chung, năng lực chuyên biệt và phẩm chất cần thiết cho HS.*

*d) **Quan triệt đặc thù của Hoạt động trải nghiệm** là tạo cơ hội cho tất cả HS được tham gia và thể hiện kinh nghiệm, cảm xúc của bản thân. Để thực hiện được quan điểm này, các hoạt động trong sách được thiết kế để GV sử dụng đa dạng các hình thức, phương pháp, kĩ thuật tổ chức các hoạt động theo phương thức trải nghiệm nhằm lôi cuốn HS tham gia. Không những vậy, các chủ đề còn được thiết kế trên cơ sở vận dụng quy trình bốn bước dựa vào trải nghiệm của David Kolb để tổ chức hoạt động giáo dục, đó là: Khám phá (*Khám phá kinh nghiệm đã có của HS*); Kết nối (*Kết nối kinh nghiệm đã có của HS với nội dung mới của hoạt động*); Thực hành (*Đặt HS vào tình huống phải xử lí*); Vận dụng. Hoạt động tiếp nối ở cuối mỗi hoạt động trải nghiệm ở trường chính là một hợp phần của hoạt động trải nghiệm mà HS sẽ thực hiện ở gia đình, cộng đồng.*

*e) **Phát huy sự linh hoạt, sáng tạo của GV khi sử dụng sách** với việc hướng dẫn thực hiện các chủ đề, hoạt động được biên soạn theo hướng mở với nhiều phương án mang tính gợi ý để GV có thể lựa chọn, vận dụng linh hoạt và sáng tạo sao cho phù hợp với điều kiện địa phương và đặc điểm của HS. Khuyến khích GV linh hoạt, sáng tạo trong việc lựa chọn cách thức tổ chức và tình huống phù hợp với thực tiễn cuộc sống của các em nhưng phải đảm bảo yêu cầu là tổ chức các hoạt động mang bản chất trải nghiệm.*

*g) **Phù hợp với đặc điểm của HS lớp 1** do mới bắt đầu đi học nên khả năng đọc, viết của các em còn chậm. Do đó, các hoạt động trong sách được thiết kế theo hướng giảm tối đa việc yêu cầu HS đọc, viết những câu dài. Cùng với đó, các phương pháp dạy học thông qua trò chơi, xem video, tranh ảnh được chú ý đưa vào các hoạt động nhằm đảm bảo cho HS đạt được mục tiêu của hoạt động một cách nhẹ nhàng, thoải mái và hứng thú.*

2. Cấu trúc nội dung

*a) **Cấu trúc cuốn sách***

Gồm hai phần:

- *Phần thứ nhất: Một số vấn đề chung*
- *Phần thứ hai: Hướng dẫn tổ chức các hoạt động trải nghiệm cụ thể*

Trong phần thứ hai, gồm 9 chủ đề, mỗi chủ đề được thực hiện trong một tháng qua các loại hình hoạt động trải nghiệm là sinh hoạt dưới cờ, hoạt động trải nghiệm theo chủ đề và sinh hoạt lớp. Từng tuần bắt đầu là giờ sinh hoạt dưới cờ, sau đó là hoạt động trải nghiệm theo chủ đề, cuối cùng là sinh hoạt lớp. Các chủ đề đều tập trung vào thực hiện ba mạch nội dung được quy định trong chương trình, đó là:

Mạch nội dung hướng vào bản thân: gồm 4 chủ đề: Chào năm học mới; Em biết yêu thương; An toàn cho em; Em quý trọng bản thân, và còn một số nội dung được tích hợp trong các chủ đề khác.

Mạch nội dung hướng đến xã hội: gồm 3 chủ đề: Truyền thống trường em; Vui đón mùa xuân; Tham gia hoạt động cộng đồng.

Mạch nội dung hướng đến tự nhiên: gồm 2 chủ đề: Quê hương tươi đẹp; Em bảo vệ môi trường.

Khi thiết kế từng chủ đề, từng hoạt động, nhóm tác giả quan tâm đến khai thác những hiểu biết HS đã có trong các môn học và cuộc sống để củng cố và phát triển thái độ, kỹ năng cho các em. Đồng thời, quan tâm định hướng cho HS thay đổi những điều còn tồn tại, thói quen chưa tích cực. Hoạt động vận dụng những kinh nghiệm mới vào thực tiễn cuộc sống của HS vừa lôi cuốn gia đình cùng tham gia tổ chức trải nghiệm và đánh giá kết quả rèn luyện của các em, đồng thời thể hiện rõ thông điệp “*Kết nối tri thức với cuộc sống*”.

b) Cấu trúc từng chủ đề của Hoạt động trải nghiệm

Mỗi chủ đề gồm mục tiêu mà chủ đề hướng tới và cần đạt, các bài – nội dung hoạt động của 4 tuần (*riêng chủ đề 9 chỉ có 3 tuần, vì thời lượng của một năm học là 35 tuần*). Mục tiêu của từng chủ đề bám sát vào yêu cầu cần đạt trong các mạch nội dung hoạt động. Hoạt động đánh giá thường xuyên được tiến hành ở các tiết sinh hoạt lớp với các mức độ: Tốt; Đạt; Cần cố gắng. Kết quả đánh giá thường xuyên được lưu giữ trong hồ sơ hoạt động trải nghiệm của từng HS làm căn cứ đánh giá cuối cùng.

Cấu trúc nội dung hoạt động theo tuần: Mỗi tuần bắt đầu từ tiết sinh hoạt dưới cờ có liên quan đến chủ đề và liên quan đến hoạt động trải nghiệm theo chủ đề trong tuần, sau đó là nội dung hoạt động trải nghiệm theo chủ đề được thiết kế bám theo yêu cầu cần đạt của nội dung hoạt động được quy định trong chương trình, cuối cùng là giờ sinh hoạt lớp có liên quan đến nội dung sinh hoạt dưới cờ và nội dung hoạt động giáo dục theo chủ đề. Như vậy, nội dung hoạt động trong tiết sinh hoạt dưới cờ, hoạt động trải nghiệm theo chủ đề và sinh hoạt lớp có mối quan hệ chặt chẽ với nhau.

Cấu trúc của hoạt động trải nghiệm theo chủ đề được thiết kế theo quy trình của hoạt động trải nghiệm với các bước: Khám phá – Kết nối; Thực hành và Vận dụng. Tính trải nghiệm được thể hiện trong từng bước, đặc biệt được tiếp nối ở gia đình, cộng đồng, nhà trường qua bước Vận dụng. Như vậy, một hoạt động trải nghiệm bắt đầu từ đầu tuần, được tiếp diễn trong suốt tuần, không chỉ ở lớp học, nhà trường, mà còn ở gia đình, cộng đồng, để tạo cơ hội cho HS được trải nghiệm, suy ngẫm, thực hành

và vận dụng đầy đủ, thấu đáo. Cuối cùng được chia sẻ, phản hồi về kết quả vận dụng ở giờ sinh hoạt lớp, hoặc ở hoạt động khởi động trong hoạt động trải nghiệm tuần sau.

Mỗi hoạt động trải nghiệm theo chủ đề được thiết kế theo bốn mục phản ánh các thành tố của quá trình giáo dục:

- **Mục tiêu:** Chỉ ra những kiến thức, kĩ năng, thái độ, năng lực và phẩm chất HS cần đạt được sau khi tham gia hoạt động. Mục tiêu của hoạt động được xác định trên cơ sở yêu cầu cần đạt quy định trong Chương trình; là căn cứ để thiết kế các nội dung hoạt động và tiêu chí đánh giá hoạt động.
- **Chuẩn bị:** Bao gồm chuẩn bị của GV và HS về các điều kiện và phương tiện cần thiết cho việc tổ chức các hoạt động theo phương thức đã xác định.
- **Gợi ý tổ chức hoạt động:** Mục này được thiết kế nhằm hướng dẫn, hỗ trợ GV trong việc tổ chức các hoạt động để đạt được mục tiêu.

Ở đây có hướng dẫn cách thức tổ chức các hoạt động theo quy trình học dựa vào trải nghiệm của David Kolb (1984) được vận dụng vào tổ chức hoạt động giáo dục với bốn bước: *Khám phá* – *Kết nối* – *Thực hành* – *Vận dụng*. Trong đó, *Khám phá* là khai thác kinh nghiệm đã có của HS, xem các em đã hiểu biết như thế nào về vấn đề đặt ra. *Kết nối* là GV phân tích, tổng hợp những kinh nghiệm đã có của HS để kết nối với kinh nghiệm mới chứa đựng trong nội dung của chủ đề. *Thực hành* là vận dụng kinh nghiệm mới thu hoạch được vào giải quyết các tình huống giả định. Bước *Vận dụng được thực hiện như ví dụ minh họa ở trên lớp*, còn chủ yếu được thực hiện tại gia đình, cộng đồng dưới hình thức hoạt động tiếp nối nhằm hình thành thói quen, rèn kĩ năng và góp phần hình thành những phẩm chất, năng lực cần thiết cho HS.

Trước khi vào hoạt động chính là gợi ý tổ chức hoạt động khởi động có nội dung gắn với chủ đề nhằm tạo tâm thế vui vẻ, chủ động cho HS trước khi bước vào hoạt động chính; hoặc GV có thể thu thập thông tin phản hồi về việc thực hiện hoạt động tiếp nối ở nhà của HS.

Sau phần vận dụng ở từng chủ đề đều có tổng kết và rút ra thông điệp mang tính định hướng thái độ và hành động cho HS trong cuộc sống.

- **Đánh giá:** Hoạt động đánh giá cả về mặt định tính và định lượng ở ba cấp độ: cá nhân tự đánh giá; tổ/ nhóm đánh giá và đánh giá chung trong phạm vi lớp của GV. Nội dung đánh giá trong từng chủ đề được thiết kế dựa vào mục tiêu đã xác định. *Hoạt động đánh giá được thực hiện trong giờ sinh hoạt lớp từng tuần* với các mức độ: Tốt (thể hiện sự vui vẻ thông qua khuôn mặt cười); Đạt (thể hiện sự hài lòng thông qua khuôn mặt vui); Cần cố gắng (thể hiện sự buồn thông qua khuôn mặt mếu).
- Việc đánh giá còn được tiếp tục thực hiện ở gia đình, cộng đồng thông qua bước vận dụng/ hoạt động tiếp nối nhằm kết nối gia đình, cộng đồng tham gia vào việc rèn luyện thói quen, hình thành những phẩm chất, năng lực cần thiết cho HS.

c) Mức độ nội dung và cách trình bày

- **Về mức độ nội dung:** Trong chương trình Hoạt động trải nghiệm lớp 1, các nội dung được thiết kế ở mức độ đơn giản, dễ hiểu, dễ thực hiện, phù hợp với đặc điểm nhận thức của HS lớp 1, nhất là với những nội dung được thực hiện ở đầu năm học. Xuất phát từ đặc thù, yêu cầu của Hoạt động trải nghiệm, trong tất cả các bài đều không có nội dung học kiến thức mới. Những kinh nghiệm mới, kĩ năng các em có được đều hình thành qua hoạt động trải nghiệm của chính các em.

Theo hướng dẫn thực hiện chương trình, ở cấp Tiểu học nói chung và lớp 1 nói riêng, hoạt động hướng vào bản thân là hoạt động trọng tâm. Do vậy, số chủ đề có nội dung hoạt động hướng vào bản thân chiếm tỉ lệ khá cao so với các nội dung hướng đến xã hội và hướng đến tự nhiên, đồng thời còn được tích hợp trong những chủ đề hướng đến xã hội và hướng đến tự nhiên.

Một số bài trong mạch nội dung hướng đến xã hội và hướng đến tự nhiên đều gắn với những gì gần gũi xung quanh HS, do đó khi tổ chức hoạt động cho các em, GV có thể tích hợp nội dung địa phương thông qua việc sử dụng các địa danh, di tích lịch sử, giá trị văn hoá, cả những tình huống thường xảy ra ở địa phương thay thế cho các tình huống giả định để lôi cuốn các em tích cực tham gia giải quyết.

Trong mạch nội dung hướng đến xã hội có yêu cầu tham gia các hoạt động của nhà trường và Đội. Ở lứa tuổi HS lớp 1 thì các em tham gia sinh hoạt Sao nhi đồng, do đó, trong nội dung hoạt động trải nghiệm 1 cũng hàm chứa vấn đề này.

Loại hình sinh hoạt dưới cờ có nội dung chung cho toàn cấp Tiểu học. Trong nhiều giờ sinh hoạt dưới cờ đã thiết kế hoạt động phù hợp với các khối lớp. Đặc biệt sự phân hoá nội dung hoạt động cho từng khối lớp thể hiện rõ ở hoạt động tiếp nối sau phần sinh hoạt chung dưới cờ.

- **Về cách trình bày:** Như trên đã đề cập, các bài trong sách được trình bày theo một cấu trúc thống nhất: 1/ Mục tiêu; 2/ Chuẩn bị; 3/ Gợi ý tổ chức hoạt động; 4/ Hoạt động đánh giá. Do đây là sách hướng dẫn GV nên trong sách không đưa nhiều hình ảnh vào các hoạt động mà chỉ đưa ra các nguồn, địa chỉ mang tính tham khảo để GV khai thác, sử dụng trong quá trình tổ chức hoạt động. Bên cạnh đó, hướng dẫn chuẩn bị và tổ chức các hoạt động không mang tính áp đặt mà chỉ mang tính gợi ý, đưa ra các phương án mở khác nhau để GV có thể linh hoạt, sáng tạo lựa chọn phương án thực hiện phù hợp nhất với HS và bối cảnh thực tế địa phương.

3. Định hướng về hình thức, phương pháp tổ chức hoạt động

Các hoạt động được thiết kế theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS; lôi cuốn HS tham gia trải nghiệm tích cực trong các loại hình hoạt động. GV là người hướng dẫn, tổ chức và khai thác trải nghiệm và kết nối những kinh nghiệm đã có của HS với kinh nghiệm mới. HS luôn được khuyến khích chia sẻ, trình bày ý tưởng, suy nghĩ của cá nhân trong quá trình trải nghiệm.

Các hoạt động được thiết kế theo hướng tạo điều kiện cho tất cả HS được trải nghiệm, vận dụng kiến thức và kinh nghiệm đã có vào giải quyết các tình huống; hình thành, phát triển kỹ năng ra quyết định, giải quyết vấn đề.

Tạo cơ hội cho HS suy nghĩ, phân tích, khái quát hoá những trải nghiệm để kiến tạo kinh nghiệm, kiến thức và kỹ năng mới.

Sử dụng đa dạng các phương pháp trong các giờ trải nghiệm như: phương pháp trò chơi; phương pháp tranh luận; phương pháp thảo luận nhóm; thảo luận theo cặp, phương pháp thực hành, luyện tập; phương pháp khích lệ, động viên; phương pháp sắm vai, phương pháp tình huống,... Trong đó, để tăng cơ hội trải nghiệm, thực hành, luyện tập sắm vai cho HS, phương pháp làm việc theo cặp được sử dụng thường xuyên hơn. GV có thể lựa chọn và sử dụng linh hoạt các phương pháp giáo dục phù hợp khác.

Sử dụng phối hợp các phương thức trải nghiệm: Khám phá (ví dụ: tham quan, thực địa,...), Thể nghiệm, tương tác (ví dụ: giao lưu, diễn đàn, hội thi, sắm vai, trò chơi,...), Công hiến (ví dụ: hoạt động tình nguyện nhân đạo, lao động công ích,...), Nghiên cứu (ngày hội sáng tạo,...).

4. Những điểm mới, khác biệt, hấp dẫn của sách

Sách được viết theo hướng tiếp cận hệ thống với 9 chủ đề xuyên suốt từ lớp 1 đến lớp 5, nhưng nội dung hoạt động trải nghiệm của từng lớp sẽ tùy thuộc vào yêu cầu cần đạt của lớp đó.

- **Đối với loại hình Sinh hoạt dưới cờ:** Dựa vào các ngày lễ truyền thống trong năm học và yêu cầu cần đạt; vừa đảm bảo cho hoạt động chung toàn trường, vừa chú trọng nội dung phân hoá cho HS ở các khối. Đồng thời, có sự kết nối nội dung sinh hoạt dưới cờ với nội dung hoạt động trải nghiệm theo chủ đề và nội dung sinh hoạt lớp.
- **Đối với loại hình Sinh hoạt lớp:** Thời lượng dành cho sơ kết tuần, thông qua kế hoạch tuần sau tối đa chỉ 15 phút, thời lượng còn lại chủ yếu dành cho sinh hoạt theo chủ đề được thiết kế theo phương thức trải nghiệm. Nội dung có thể là sự tiếp nối của chủ đề sinh hoạt dưới cờ đầu tuần, cũng có thể là chia sẻ việc vận dụng nội dung hoạt động trải nghiệm theo chủ đề trong tuần để GV và HS có thể thu thập được thông tin phản hồi về việc vận dụng của các em. Một điểm mới nữa của loại hình Sinh hoạt lớp là Chương trình Rèn luyện đội viên hạng dự bị phù hợp với lứa tuổi HS lớp 1 đã được tích hợp vào nội dung Hoạt động trải nghiệm nhằm kết nối giữa hoạt động của lớp với hoạt động Sao nhi đồng. Thêm vào đó, phần đánh giá hoạt động trải nghiệm theo chủ đề được thực hiện trong giờ sinh hoạt lớp.
- **Đối với loại hình Hoạt động trải nghiệm theo chủ đề:** Đây là loại hình hoạt động mới được đưa vào chương trình. Nội dung các hoạt động của loại hình trải nghiệm theo chủ đề được thiết kế trên cơ sở những hiểu biết, kinh nghiệm HS đã thu nhận được qua các môn học, như môn Tự nhiên và Xã hội, môn Đạo đức, môn Âm nhạc,... và từ thực tiễn cuộc sống. Đặc biệt, nhiều nội dung giáo dục kỹ năng sống đã được lồng ghép vào nội dung giáo dục theo chủ đề như: kỹ năng tự nhận thức

bản thân, kĩ năng thể hiện cảm xúc, kĩ năng ứng xử với bạn bè, người thân, kĩ năng chăm sóc bản thân, kĩ năng thể hiện hành vi, kĩ năng làm việc nhóm, kĩ năng tìm kiếm sự hỗ trợ, kĩ năng lập kế hoạch, kĩ năng khen và nhận lời khen, kĩ năng bảo vệ môi trường,... Do đó, nếu thực hiện tốt các nội dung của Hoạt động trải nghiệm theo chủ đề sẽ có tác dụng rất lớn trong việc giáo dục kĩ năng sống cho HS.

Việc tổ chức thực hiện các nội dung đều theo chu trình học tập bốn bước: *Khám phá - Kết nối - Thực hành - Vận dụng* với nhiều phương pháp hấp dẫn như: trò chơi, kể chuyện, sắm vai, nêu gương, xử lí tình huống, học tập theo dự án,... Trong mỗi hoạt động, GV sắm vai trò là người tổ chức, hướng dẫn, HS sắm vai trò là chủ thể của hoạt động và chủ động, tích cực tham gia vào các hoạt động để qua đó hoàn thành được các mục tiêu của hoạt động.